

Allmän SiS-rapport
2000:4

Zigenska pojkar på Långanässkolan

Av Sven Peters

Förord

Statens institutionsstyrelse, SiS, svarar för planering, ledning och drift av institutioner för tvångsvård av missbrukare och särskilda ungdomshem. En viktig uppgift är att följa upp och utveckla vården samt att initiera och stödja forskning inom ungdoms- och missbrukarvård. Upp till 30 miljoner kronor får årligen avsättas för forskning, utveckling och utbildning av personal.

Föreliggande rapport redovisar resultat från utvecklingsprojektet *Behandling av zigeniska pojkar*, som bedrevs på Långanässkolan tiden augusti 1995–december 1997. Rapporten är skriven av Sven Peters, som vikarierade som avdelningsföreståndare på avdelningen Backen (numera Brostugan), när utvecklingsarbetet pågick. Rapporten ger en bakgrund till zigenisk kultur och de skillnader i svensk respektive zigenisk familjestruktur som gör det svårt för ett särskilt ungdomshem att behandla zigeniska ungdomar. Rapporten visar också, hur man med ganska enkla medel kom till rätta med det problemet – genom att involvera den unges familj i hans behandling.

Författaren använder genomgående ordet zigenare istället för romer. Ordvalet återspeglar den praxis som rådde när projektet genomfördes.

En mycket viktig del i institutionens verksamhet är skolan. I rapporten beskrivs hur skolan arbetar för att kompensera ungdomarnas ofta mycket bristfälliga skolbakgrund, och hur man lyckas att vända utvecklingen för ungdomarna. Projektet är ett bra exempel på hur praktiskt utvecklingsarbete kan bedrivas framgångsrikt.

Vera Segraeus
FoU-direktör

Innehållsförteckning

Förord	1
Inledning	3
Den zigenka kulturen	4
Vad särskiljer den zigenka gruppen?	5
Den zigenka identitetens betydelse	5
3-månadersmodellen	6
Ungdomarnas problem	7
Placeringstiderna	7
Socialtjänstens uppdrag	7
En modell växer fram	8
Vad gör vi på Backen?	9
Nära kontakt med familjen	10
Hemresornas syfte	11
Vistelsens längd	11
Skolundervisningen	11
Målsättningen för Backens skolverksamhet	12
Metoder	13
Resultat	14
Diskussion	15
Bilaga 1: Elevöversikt	16
Bilaga 2: Diagram, Vårddagar	17

INLEDNING

I Malmö på Rosengård där jag har mina rötter som socialarbetare sedan 25 år tillbaka fick jag under de senaste 15 åren många uppdrag som var knutna till zigeniska familjer som gav mig stor inblick i den zigeniska kulturen. Många familjeöverhuvuden vittnar om att när barnen kom hem, efter ett antal år på institution, var det som om familjerna inte betydde något för dem. De anser att de som varit placerade på ungdomsinstitutioner inte blev bättre, utan snarare sämre. De påstod att de flesta ökade sin kriminalitet och blev grava missbrukare efter sin institutionsvistelse. Jag kunde efter hand konstatera att varken projekt, frivilliga insatser eller tvångsomhändertaganden ledde till något positivt. Kollegor till mig inom socialtjänsten inte bara i Malmö utan i hela landet, konstaterade att det var så.

Under senare hälften av 80-talet slog socialsekreterarna, som var placerade på polisens ungdomsrotel i Malmö, larm om att det fanns en överrepresentation av zigeniska ungdomar vad gäller kriminalitet. Om jag inte missminner mig, var det tolv där det förelåg klara indikationer på LVU. Några platser på ungdomshemmen fanns inte att tillgå vid denna tidpunkt.

I ett tidigare skede hade man på Rosengårds familjebas tillsammans med en institution genomfört ett försök med korttidsvård av en ung zigenisk pojke, som ledde till ett lyckat resultat och som döptes till ”3-månadersmodellen”. Jag kommer kortfattat att beskriva modellen längre fram i denna rapport.

Vid ett tjänsteärende till Långanässkolan i Eksjö fick jag höra att man hade för avsikt att öppna en avdelning för någon form av projekt, men att man inte bestämt sig för vilket. Resonemanget på Rosengårds socialförvaltning blev att försöka vidareutveckla denna 3-månadersmodell tillsammans med Långanässkolan. Den 1 oktober 1990 öppnade avdelning Backen på Långanässkolan, där Malmö hade abonnerat 4 platser för zigeniska pojkar.

I min uppsats¹ beskriver jag den arbetsmodell som utarbetades, dels efter de kunskaper som fanns om den zigeniska kulturen, dels utifrån Familjebasens kunskaper om socialt arbete. Vi fann att placeringen på institution måste beaktas som en marginell och tidsmässigt avgränsad del i en längre tids behandlingskontinuitet i öppna former med målsättningen att så långt det ställer sig möjligt förkorta den externa institutionsplaceringen genom att engagera den unges sociala och formella nätverk. Uppsatsen är inriktad på att beskriva öppenvårdsarbetet utifrån Rosengårds familjebas och anger endast kort vad som ingår i institutionens, Långanässkolans, uppdrag i förhållande till de zigeniska ungdomar som placerades från Rosengård. Långanässkolans upptagningsområde är södra Sverige och även ungdomar från andra stadsdelsnämnder i Malmö och kommuner i Sverige placeras där.

Sedan augusti 1995 fram till december 1997 har jag vikarierat som föreståndare på avdelning Backen i ett projekt inom den ordinarie verksamheten för att vidareutveckla personalens behandlingsmetodik, kulturkännedom och i arbetet med elevernas familjer och det formella nätverket.

Syftet här är att beskriva möjligheter och problem i behandlingen av zigeniska pojkar och den utveckling avdelningen haft sedan starten 1990. Vilken beredskap finns för dem? Hur har

¹ Peters, S. ”Om zigenare och socialt arbete i Rosengård”. Lunds universitet, Socialhögskolan 1995.

avdelning Backen, där de flesta av de zigeniska ungdomarna placerats, utvecklats och vilka resurser finns där?

Jag vill rikta ett stort tack till chefen för Långanässkolan, Stig-Arne Tengmer, för det stöd och den positiva inställning jag mött under arbetets gång för att utveckla kunskapen om behandlingsmetoder för denna etniska grupp. Jag vill också rikta ett tack till personalen på avdelning Backen. Ett speciellt sådant till dem som varit med från början, läraren Anette Evertsson och behandlingsassistenterna Henny Johansson, Pelle Titus och Claes Wesström, för den positiva inställning och flexibilitet de visat, i sin medverkan till att utveckla verksamheten.

DEN ZIGENSKA KULTUREN

Det förhåller sig så, att varje familj är suverän och ingen annan kan bestämma över den enskilda familjen. Varje familj har sitt överhuvud. Det är oftast en man, men kan även vara en kvinna. Oftast är det den äldste i familjen som är överhuvudet. Ingen utomstående kan besluta eller avgöra vad som skall gälla för en medlem i en annan familj. Därför får ingen zigenare bli läkare, polis eller domare.

Endast genom ”kris”, d v s zigenarnas egen domstol, kan beslut fattas om något som berör en annan familjemedlem. Domstolen kan bli döma till skadestånd i tvister mellan familjer och där brott mot de rituella renhetsreglerna förekommit till uteslutning. Domarna/ordförandena är väl ansedda och respekterade äldre män.

Hövding är ett ord som används av icke-zigenare, eller av en zigenare som skall försöka förklara för en icke-zigenare den speciella status som ett överhuvud för en familj, klan eller grupp har. Han är utsedd av sin grupp för att döma vid kriser. Han är också ordförande i andra rådslag som berör den gruppen. Han kan däremot inte uttala sig eller bestämma för gruppen om han inte fått deras sanktion för detta. Det ligger i zigenarnas kultur, att problem skall lösas genom förhandlingar. Man kan likna det hela vid FN, där varje familj kan ses som en suverän stat och genom medlemskapet förbundet sig via avtal på olika områden.

I Sverige betalar vi skatt som staten fördelar till olika ändamål. Varje zigenisk familjs medlemmar bidrar ekonomiskt, efter sin förmåga, till familjeöverhuvudet, som sedan fördelar resurserna efter behov.

Zigeniska barn fostras till att bli en del av familjen och familjens välstånd och intressen är det grundläggande. Så länge individen inte kommer i konflikt med, eller skadar familjens grundläggande värderingar, finns en stor acceptans för den enskildes egenheter. I en del familjer finns en acceptans för kriminalitet, om resultatet bidrar till familjens välstånd och överlevnad. En intressant liknelse, att den svenska hären under det 30-åriga kriget plundrade var den än drog fram i Europa för att spä på statens finanser. Detta sägs inte som en ursäkt för de zigeniska familjemedlemmarnas kriminalitet, men det kanske kan belysa problematiken vi står inför.

I de utomnordiska grupperna, som kom till Sverige i slutet på 60-talet, består de flesta familjeöverhuvuden av äldre och konservativa medlemmar. Mycket beror på att de är analfabeter och inte haft möjligheter att följa utvecklingen i samhället, men de har också ett ansvar att se till att de zigeniska traditionerna och koderna följs.

Ett av problemen som zigenarna inte kan styra över, är det ökade narkotikamissbruket hos andra och tredje generationens barn. Ett annat problem är den stora analfabetismen och den dåliga skolunderbyggnad som finns i gruppen. Konsekvensen av dessa uteblivna möjligheter till problemlösningar har blivit att de äldre håller fast vid gamla normer. Många har tappat kontrollen över sina familjemedlemmar. Sedan några år tillbaka finns i Malmö ett kommunövergripande forum, där representanter för de olika zigeniska föreningarna i samarbete med myndigheterna försöker finna olika lösningar på de hinder som finns för de zigeniska gruppernas integration i samhället.

Man kan dela upp kulturerna i två huvudgrupper, nämligen de västerländska som bygger på en individinriktad kultur och den andra som är familjeinriktad. Man kan därför tycka att den zigeniska kulturen kan hänföras till den sistnämnda och nöja sig med detta, men så enkelt är det inte. Vi har sett många invandrargrupper som kommit till Sverige med en familjeinriktad kultur men som inte haft några problem med sin integration och som anammat de regler och normer som finns i landet, utan att för den skull ge avkall på sin tradition och kultur.

Vi har inte haft någon beredskap för att arbeta med andra kulturer än vår egen. Vår lagstiftning utgår självklart från vår kultur och tradition, så även våra trygghetsförsäkringar. Man kan på goda grunder påstå att vi blev överrumplade när den stora invandringen kom till Sverige.

Vad särskiljer den zigeniska gruppen?

Hur har zigenarna lyckats med att bevara sin kultur och sina traditioner i mer än tusen år, utan att det skett några större förändringar? Med tanke på avsaknaden av eget land och att de lever i länder över hela världen bland andra kulturer och traditioner är det anmärkningsvärt. Många nationer har under århundraden, med tvång och list, försökt att integrera och förändra zigenarna, utan att lyckas. Det har bedrivits en hänsynslös jakt på den zigeniska populationen med utrotning som ett alternativ. Att kunna bibehålla sin kultur under sådana förutsättningar är ju ett konststycke som jag tycker överträffar det mesta. Man måste ha detta i åtanke i mötet med representanter från denna kultur.

Den zigeniska identitetens betydelse

För zigeniska ungdomar som institutionsplaceras är det synnerligen viktigt att det finns kunskaper om deras kultur hos dem som skall utföra behandlingen. Många äldre familjeöverhuvuden påstår, att det är bättre för barnen med ett fängelsestraff, dels för att det är tidsbestämt, dels för att de inte påverkas i sin identitet. Det sägs att en zigenare går i fängelse som zigenare och kommer ut därifrån som zigenare. Således helt opåverkad i sin kultur.

Om ett barn placeras på institution eller i ett icke-zigeniskt familjehem ses detta som ett hot mot hela familjen, för där påverkas den unge. Det stämmer inte med de zigeniska värderingarna och oftast finns inte heller någon klar tidsangivelse för hur länge institutionsvistelsen kommer att vara. Rädslan för att ungdomarna skall utsättas för brott mot renlighetskoderna (att inte tvätta underkläder med övrig tvätt m m) är stor. Att förklaras oren kan närmast jämföras med vår syn i äldre tider på spetälska, ingen vill ha med dem att göra. Det är därför synnerligen viktigt, för att nå ett bra behandlingsresultat och i synnerhet i samarbete med familjerna, att deras barn inte blir kränkta under den tid de vistas på en institution. De ungdomar som placeras på en institution blir utlämnade från familjens trygghet och många av dessa uppvisar under lång tid sömnsvårigheter. Det finns stor risk att de känner sig övergivna, om de inte får ha kontakt med sin familj.

Okunskap om detta leder ofta till att ungdomarna rymmer från institutionen, med familjens goda minne, eller försöker att straffa ut sig därifrån.

Behandlingsmetodikerna på institutionerna har oftast varit densamma oavsett vilken problematik eller etnisk tillhörighet den placerade har haft. Socialtjänstemän och behandlingspersonal är nästan undantagsvis svenskar. I planeringen ligger oftast uteslutande metoder som är anpassade till svenska förhållanden och svensk kultur. Från zigenskt håll hävdas att deras barn möter stora återanpassningssvårigheter efter långa institutionsvistelser. De hamnar i ett gränsland mellan svensk och zigensk kultur med risk att förlora sin identitet. De påstår också att deras ungdomar, till följd av detta, inte bara fortsätter med sin kriminalitet, utan även hamnar i ett gravt narkotikamissbruk.

3-MÅNADERSMODELLEN

På Rosengård i Malmö skulle en zigensk pojke omhändertagas 1987 enligt LVU. Han hade tidigare varit föremål för frivilliga stödåtgärder utan att det hade lett till förbättring. Kriminaliteten och missbruket hade bara accelererat. Socialtjänsten mötte stora svårigheter att finna en lämplig institution. En del ville helt enkelt inte ta emot zigenska ungdomar. En institution erbjöd sig att ta emot honom under tre månader.

Familjen kallades till ett möte och pappan infann sig tillsammans med 5 av pojkens äldre bröder, som alla hade egna familjer. De var mycket upprörda inför ett omhändertagande och anklagade handläggaren för rasism och inkompetens. En annan broder, som inte var med vid mötet, hade varit föremål för omhändertagande och varit placerad under flera år på en institution, där han försökt begå självmord ett flertal gånger. Därav deras motstånd och desperation. Den hektiska stämningen vändes som genom ett trollslag då de ombads att komma med förslag hur man skulle få stopp på missbruket och kriminaliteten. De konstaterade att pappan var för gammal och hade svårt att kontrollera sin son. En av de äldre bröderna skulle ansvara för honom och ha honom boende hos sig. De insåg också att missbruket var ett problem och accepterade de tre månader som institutionsvistelsen skulle vara. De accepterade alla de krav som institutionen hade i fråga om regler och behandling.

Hela planeringen genomfördes och fullföljdes utan några problem. Pojken flyttade hem till brodern efter de tre månaderna på institutionen och LVU upphörde vid omprövningen. Pojken blev inte aktuell för socialtjänsten i fortsättningen. Under hela detta förlopp fanns stöd från socialtjänsten i form av nätverksarbete för pojken och familjen. Efter utskrivningen ställdes frågan till några av bröderna, vad de trodde vara orsaken till att det gick så bra och varför deras inställning till handläggaren förändrades så drastiskt. Deras erfarenheter var att myndigheterna oftast körde över dem, men nu hade man visat dem respekt. De fick delta i planeringen och deras förslag hörsammades. De fick gehör för några av sina synpunkter. Det andra var att vistelsetiden på institutionen var greppbar både för pojken och familjen.

UNGDOMARNAS PROBLEM

Sedan 1990 har Långanässkolan tagit emot 28 zigeniska ungdomar, de flesta utomnordiska zigenare, en mamma–barn placering (1+2). Med undantag av de sistnämnda och en pojke (elev nr 7, bilaga 1) kan man utläsa att skola och kriminalitet är ett gemensamt grundproblem. Detta är en intressant iakttagelse som borde tas mer på allvar i samhällsdebatten. Jerzy Sarneckis² forskning påvisar ett samband mellan skolproblem och kriminalitet.

Erfarenheterna från samtal med zigeniska ungdomar i öppenvårdsarbetet på Rosengård och på Långanässkolan, ger vid handen att ungdomarna inte hängt med i skolarbetet och att man från skolan inte tagit problemen på allvar. Man får komma ihåg att det inte finns någon naturlig skoltradition i de zigeniska familjerna, många av föräldrarna är analfabeter. Konsekvensen blir att eleverna lämnar klassrummet eller väljer att inte gå i skolan över huvud taget. De söker sig i stället till andra med samma problem med asocialt beteende med kriminalitet och missbruk som följd.

Placeringstiderna

Placeringarnas längd har varit beroende av socialtjänstens uppdrag till institutionen och ungdomarnas hemsituation. Vad gäller de elever som varit placerade på Backen har de flesta placeringarna varit korta i förhållande till vad som är gängse inom institutionsvården. Detta får tillskrivas utvecklingen av den behandlingsmetodik som råder där och kontaktmännens roll i relation till hemkommunens handläggare och nätverksarbete.

Av de ungdomar som skrevs in fr o m 1995 har samtliga, utom tre, skrivits ut från avdelningen efter fullföljt uppdrag. Av de tre har en straffat ut sig till följd av fortsatt kriminalitet. Han dömdes till fängelse. Den andra avvek vid två tillfällen kort efter placeringen varpå den placerande kommunen beslöt att avbryta behandlingen. Detta hade med all sannolikhet kunnat förhindras om vi haft mer tid att uppbygga en relation till den unges familj. I det tredje fallet var den unges föräldrar hotade av åtal och fängelse och en syster till pojken omhändertagen. Familjen fritog system och pojken och flydde utomlands.

Socialtjänstens uppdrag

Uppdragen har varierat och för de fem första (syskon) fanns god planering och nära samarbete med Malmö. För en del anges uppdraget att bryta en accelererande kriminalitet enligt 3-månadersmodellen. Modellen kan vara förrädisk ifall man ser rubriken (3-mån.) som det viktigaste. Det finns handläggare som tror att institutionen kan göra underverk på tre månader. Denna modell förutsätter att den unge har ett fungerande socialt och formellt nätverk. Det viktigaste är ett individuellt synsätt, som är anpassat för den unges sociala anpassning. För en del har socialtjänsten i sitt uppdrag begärt att den unge skall upphöra med kriminalitet och missbruk. Vad inbegrips i dessa uppdrag?³

Uppdragen ser olika ut, men gemensamt för alla har varit att uppdragen till institutionen varit mycket kortfattade och givit utrymme för olika tolkningar av innehållet. I ett fall (elev nr 26) har

² Jerzy Sarnecki, 1996. I *Vård av ungdomar med sociala problem*. Problemprofiler hos ungdomar inskrivna på särskilda ungdomshem i Stockholms län åren 1990–1994. SiS och Liber förlag.

³ En liten undersökning av Bentzen, Hanqvist & Levin, 1995 *Beställare och utförare*, Socialhögskolan i Lund, pekar på ett flertal exempel utifrån institutionerna och handläggarens syn och tankar kring uppdragen.

uppdraget från socialtjänsten varit att förstärka den unges identitetsutveckling och öka hans impulskontroll samt ge honom nödvändig skolgång (pojken var analfabet trots sina 17 år). Om placeringstiden är kort blir uppdraget motsägelsefullt. Även i fallet med elev nr 6 är problematiken så omfattande att man på förhand kan utläsa att 3-månadersmodellen inte är realistisk. Detta har dock inte varit något större problem för Backen till följd av den kontinuitet i samarbetet som i de flesta fall förekommit med handläggarna. Där det av olika skäl inte funnits någon kontinuitet har det också varit svårt att avsluta vistelsen när målet med behandlingen har uppnåtts eftersom den unges hemsituation inte förändrats.

För tiden innan Statens institutionsstyrelse, SiS, tog över huvudmannskapet finns inga speciella handlingar i akterna där uppdraget framgår, utan det har fått utläsas ur handläggarens utredning. Det är synnerligen viktigt att placerande handläggare och institution noggrant diskuterar uppdraget tillsammans så att det inte under ärendets gång visar sig att tolkningarna blir olika. Detta bör ske före placeringen inte minst för den unge själv. Det kan visa sig att en del av problemen inte bör eller kan lösas av institutionen utan måste ske i hemmiljön. Vill man dra slutsatsen till sin yttersta konsekvens kan den unges vistelse på institutionen tolkas till en tioårsperiod.

En annan erfarenhet är att placeringen absolut inte får uppfattas som en isolerad företeelse. Det måste ske en attitydförändring från de placerande kommunernas handläggare. Ett samtidigt förändringsarbete i den unges hemmiljö är ett måste⁴ vilket institutionen helt enkelt kräver. Det sociala och formella nätverksarbetet bör starta samtidigt med placeringen.

I målsättningen för institutionens behandlingsplan bör framgå att syftet med placeringen är en återanpassning till samhället. I delmålen skall även finnas angivet vad som skall ske i samarbetet med handläggaren i den unges hemmiljö. Detta skulle medföra att placeringstiderna skulle bli mer förutsägbara. Även om man inte kan ange en tidsbestämd vistelse finns dock en möjlighet att få en uppfattning om tidsförloppet. Detta kommer i så fall att underlätta behandlingsarbetet för alla inblandade, inte minst för den unge själv.

EN MODELL VÄXER FRAM

Sedan starten 1990 organiserades avdelningen för att ta emot korta placeringar enligt 3-månadersmodellen. Avdelningen hade 6 behandlingspersonal som stod för verksamheten dygnet runt. Skolverksamheten bedrevs på dagtid med hjälp av inhyrda lärare som även stod för den pedagogiska ledningen. Skolan var inriktad på stödundervisning för den årskurs ungdomarna gick i hemkommunen för att de inte skulle komma på efterkälken.

Några av behandlingspersonalen stod för kontinuiteten i skolan och någon hade idrott och fritid som huvudansvar. De andra var mer inriktade på avdelningsarbetet med flera kvällar och nätter på sin lott. Resursmässigt fanns ingen annan möjlighet. Det fanns heller ingen praktisk erfarenhet att på förhand veta hur organisationen skulle se ut och vad som behövdes för att bedriva en sådan verksamhet. Detta kom att innebära en risk för revirtänkande och brist på känslan för helhetsansvar i behandlingsarbetet. Det visade sig snart att intentionerna i 3-månadersmodellen inte alltid kunde fullföljas. Placerande hemkommuner/handläggare saknade insikt om nätverksarbetet och uppdragets intentioner blev svårtolkade. En del av behandlingspersonalen saknade också

⁴ I Levins Råbyundersökning, Ungdomar i tvångsvård, (SiS-rapport nr 1997:2) anges "I ljuset av denna och andra undersökningar framstår arbetet med ungdomarnas familjerelationer och med tillgång till ett socialt nätverk som det kanske allra viktigaste av de sociala insatser som krävs".

kunskaper i nätverksarbete. Placeringstiderna blev i en del fall längre än vad som från början var tänkt.

Under vissa perioder fanns inget placeringsbehov av zigeniska barn och avdelningen fick ta emot ungdomar från andra kulturer. Under dessa nya förutsättningar med längre placeringstider krävdes en annan inriktning på skolverksamheten.

1994 anställdes Anette Evertsson som pedagogiskt ansvarig för skolverksamheten på avdelningen. De zigeniska eleverna har vid ankomsten ytterst bristfälliga kunskaper. Man frågade sig hur dessa ungdomar över huvud taget kunnat nå högstadiet. Under Anettes ledning har skolan utvecklat en mycket framgångsrik undervisningspedagogik. 1995 anställdes en arbetsinstruktör, som även deltog i den teoretiska undervisningen.

I augusti 1995 påbörjades en planerad utvecklingsperiod på avdelningen mot en fördjupning i kulturkännedom och behandlingsmetodik med inriktning på familje- och nätverksarbete. Denna period sträcker sig fram till december 1997 och har indelats i fem steg med målsättningen att inrikta behandlingsarbetet mot korta placeringar, beroende på omständigheter, problem och socialtjänstens uppdrag.

Behandlingen skall inriktas mot:

- 1) Att få det sociala nätverket att ta ansvar och kontroll över den unge och att den unge själv skall kunna ta ansvar för sin sociala situation.
- 2) Att verka för ett kontinuerligt samarbete med det formella och sociala nätverket.
- 3) Att under vistelsen ge den unge kunskaper om vårt samhälle och studiemotivation.
- 4) Att skapa förutsättningar för den unge till fortsatta teoretiska studier i hemkommunen.
- 5) Att tillåta kulturell tillhörighet.

Behandlingsassistentens målsättning är att han som kontaktman skall vara ”spindeln i nätet”, följa och planera elevens utveckling på avdelningen, hålla kontakt med det sociala och formella nätverket, stå för dokumentation, föra journalanteckningar, upprätta behandlingsplan, hålla elevsamtal. Han skall ha tillgång till ärendehandledning av avdelningsföreståndaren eller dennes ställföreträdare och handledning av skolans psykolog samt datautbildning. Behandlingsassistentens uppgift har tidigare enbart varit inriktad på arbetet inom avdelningens väggar, men förändring har varit nödvändig. Förändringsarbetet av behandlingsassistenternas arbetsuppgifter har pågått sedan hösten 1995 och efter hand som arbetsuppgifterna förankrats har behoven av en organisationsförändring krävts, såsom schemaändringar och resurstilldelningar. Samtlig personal på Långanässkolan påbörjade under hösten 1995 en 20-poängsutbildning i psykosocialt arbete i samarbete med Högskolan i Jönköping.

Vad gör vi på Backen?

Så snart en ungdom blir aktuell för placering utses en behandlingsassistent till kontaktman. Denne skall planera för den unge och hans familj och snarast ta kontakt med familjen och bjuda in dem till ett möte på Långanässkolan. Avsikten är att visa familjen i vilken miljö deras barn finns och visa dem boendet, skolan och inte minst knyta kontakt med familjen.

Kontaktmannen skall stå för kontinuiteten vid besöket. Avdelningsföreståndaren eller biträdande avdelningsföreståndaren bör inte mer än nödvändigt vara närvarande. I annat fall kommer familjen i alla kontakter med institutionen att vända sig till cheferna och kontaktmannarollen blir

överspelad. Vid denna första kontakt med familjen påtalas hur viktig familjen är för sitt barn och att kontakterna mellan avdelningspersonalen, familjen och barnet inte får brytas under den tid som han är placerad. De får ha daglig kontakt med familjen och använda sitt eget språk. Erfarenheterna har visat att familjen känner sig kränkt när barnen inte får tala sitt hemspråk, vilket man gör hemma och att de äldre har svårt med det svenska språket. Kontaktmannen kan nu övergå till att diskutera samarbete med familjen utifrån socialtjänstens uppdrag och hur familjen inom ramen för myndighetsutövningen, kan påverka sitt barns behandling ur ett ekologiskt perspektiv.⁵

Vid detta tillfälle vill vi också veta vem i familjen som tar ansvar för barnet under dennes hemresor/permissioner. Det är viktigt att familjen får påvisa att de har kontroll över barnet under vistelsen i hemmet. De informeras också om att om den unge har missbruksproblem som ett av skälen till omhändertagandet kommer urinprov att tas efter varje hemresa. Det är *ett* sätt att få reda på om familjen har kontroll över sitt barn. Detta har aldrig ifrågasatts. Tvärtom har familjerna varit tacksamma eftersom narkotikamissbruk anses vara ett stort hot mot deras kultur.

Kontaktmannen undersöker om det finns behov av ett socialt och formellt nätverk till familjen. I de flesta fall är detta nödvändigt för den unges förutsättningar till en socialt acceptabel situation i hemmiljön efter utskrivningen. Kontaktmannens nästa uppgift blir att så snart som möjligt träffa handläggaren tillsammans med familjen och inför denne referera vad som framkommit vid familjens besök på Långanässkolan. I många fall får kontaktmannen övertyga handläggaren om nätverkets betydelse och se till att man vidtar de stödåtgärder som behövs i hemkommunen.

Vi bedömer det som ytterst viktigt att familjen får närvara vid den träff som sker med handläggaren efter familjens besök på Långanässkolan. De har oftast upplevt sig i ett underläge vid myndighetskontakter. Genom sitt besök på institutionen har de fått en möjlighet till medverkan i barnets behandling, vilket har stor betydelse för familjens självkänsla. Det brukar också ske en positiv attitydförändring till handläggaren.

Nära kontakt med familjen

Som tidigare nämnts är varje familj suverän och det är familjeöverhuvudet som bestämmer. I över tusen år har man försökt att få makt över zigenarna. Oftast visas trots mot beslut som fattas mot dem, vilken myndighet det än är. Det är därför oerhört viktigt, om behandlingsresultatet skall bli optimalt, att familjen finns med i planeringen. Ett exempel: En elev var frustrerad över sin situation och vägrade att delta i aktiviteter på avdelningen med orden ”*Ni bestämmer inte över mig*”. Av en händelse ringde pappan för att tala med sin son och kontaktmannen nämnde för pappan om sonens ovilja. Efter telefonsamtalet med sonen var denne beredd att delta i aktiviteterna.

Att använda föräldrarna som styrmedel har visat sig positivt i behandlingen. Många familjer visar en beslutsamhet att följa överenskommelser och förväntar sig detsamma av motparten. Det

⁵ Levin skriver i sin doktorsavhandling under kapitlet Den psykologisk-psykiatriska diskursen under rubriken Behandling i nya former med hänvisning till Colton & Hellinckx 1993. ”I begreppet ekologiskt perspektiv ligger bl a att föräldrarna får ökade rättigheter att delta i förändringsarbetet och ges en betydelse för att en framgångsrik vård skall bli möjlig. Stöd till föräldrarna har blivit en viktig förutsättning för att barnen skall kunna återvända hem efter placeringen. I ljuset av föräldrakontaktens betydelse har också placeringstiderna i institution och fosterhem kortats och blivit tillfälliga istället för permanenta eller långvariga. En annan orsak till detta är erfarenheter som säger att längre tids vistelse på institution gör att de ursprungliga problemen åter aktualiseras och vården förlorar sin effekt efter en kort tid.”

är mycket sällsynt med avvikningar från avdelningen. I de fåtal fall det inträffat har familjen själv återbördat rymlingen till Långanässkolan.

Hemresornas syfte

Efter överenskommelse med familjen om vem som skall ansvara för den unge under permissioner, planeras hemresorna den första tiden till varannan helg. Syftet är att kontrollera om familjen klarar av att styra sitt barn, att det inte endast sker verbalt utan även i praktiken. Vi har kontakt med områdespolisen i den mån det finns sådana och informerar dem om den unges permission. Detta samarbete brukar fungera bra. Områdespolisen har oftast bra kontroll och vet vad ungdomarna sysslar med. Skulle det uppstå problem under en permission kan vi snabbt få polisens hjälp. Det har hänt att den unge begått nya brott eller att ett urinprov har varit positiv. Då samlar vi familjen till rådslag och försöker finna nya vägar för att få en bättre kontroll hemma. Detta kan ske mer än en gång.

Det har framkommit ett flertal gånger att familjerna inte vill blanda in släktingar vid sk rådslag, de säger att de skäms inför släktingarna. Det kan också vara så att det handlar om familjens inre angelägenheter. Det kan krävas många rådslag innan man beslutar sig för att be om hjälp inom släkten. De föredrar tjänstemän eller andra personer utanför den egna etniska kretsen.

Efter utvärdering eller när det annars anses lämpligt kan hemresorna ändras till varje helg förutsatt att de tidigare hemresorna fungerat bra. Här kan man också utröna ifall det sociala och formella nätverket räcker till eller om det behöver kompletteras. I slutskedet av behandlingstiden, inför utskrivningen, ges en sk 28-dagars permission för att se om den unge fungerar under en längre vistelse hemma. Då skall som regel någon sysselsättning vara förberedd såsom skola eller praktik.

Vistelsens längd

Hur lång tid som behövs kan variera. Det beror på hur familjens nätverk, samarbetet med socialtjänsten och övrigt formellt nätverk fungerar. Våra erfarenheter visar att vistelsen bör vara över en skoltermin och återkomsten till hemmet ligga i anslutning till en skoltermins början för att skolan i hemkommunen skall hinna planera för eventuella särskilda resurser.

Skolundervisningen

Skolan är ett mycket omvälvande instrument. Med rätt handhavande kan den göra underverk. Daglig verksamhet som skola eller i de fall skola inte är lämplig, arbete sker mellan kl 08.00–16.00. Sedan hösten -97 har skolan till sitt förfogande en lärare och två behandlingsassistenter. Skolan ansvarar och planerar för eleverna på dagtid, oavsett om det är teoretiska ämnen eller praktiskt arbete. Så kallat individuellt program görs upp för varje elev. Undervisningen sker utifrån den nivå eleven befinner sig på och i mycket små grupper. I många fall är det en elev per lärare. Undervisningen är densamma som i grundskolan men vissa ämnen får större utrymme. De flesta eleverna har negativa erfarenheter av skolarbete och vår uppgift är att få skolarbetet att bli intressant.

Efter ett antal års arbete med Backen-skolan har vi funnit en skolmodell som passar dessa elever och deras speciella behov. De elever som kommer till Backen har mycket varierande skolbakgrund, alltifrån att vara analfabeter vid 18 år till dem som gått stora delar av mellanstadiet, kanske som bäst till och med årskurs 7. En del är födda i Sverige med goda kunskaper i svenska

språket, andra är födda här men har ett mycket bristfälligt språk. En tredje grupp är de som bara bott i Sverige något eller några år med de språkproblem detta medför. Förutom språkproblem, har eleverna givetvis de ”vanliga” problemen som omhändertagna barn uppvisar.

Intelligensmässigt är eleverna oftast normala även om det visat sig svårt att testa dem med vanligt test p g a deras speciella språk- och uppväxtförhållanden och bristande kunskaper om samhället. Med denna bakgrund hos våra elever beskrivs målen, metoderna och resultaten vid Backens skola.

Målsättning för Backens skolverksamhet

Backens skola skall, liksom övriga avdelningars skolverksamhet, vara så lik en vanlig grundskola som möjligt. Eleverna skall i största möjliga mån känna igen sig, men också för att de lättare skall kunna återvända till hemskolan. Detta innebär ett mycket fast schema för läsåret. I stort sett följs den vanliga skolans timplan men med lite mer svenska på bekostnad av NO-ämnena. Eleverna har stora behov av språkträning, men skolan lider också brist på NO-lokaler.

Backens skola har en egen arbetsplan men följer Lpo 94 (Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet). Arbetsdagen är väl strukturerad med arbetspass på 40 eller 50 minuter med 10 minuters rast emellan, med avbrott för lunch. Skoldagen pågår varje dag med undantag för konferenstider på tisdagseftermiddagen, vilket gör att skolveckan omfattar minst 35 veckotimmar. Till skolarbetet hör läxläsning kvällstid med behandlingspersonalens hjälp. Denna fasta struktur har visat sig vara till stor hjälp för eleverna. Eleverna får en i förväg bestämd arbetsuppgift, man vet vad som väntar och inga stora förändringar sker som kan oro eleverna. Hela dagen är förutsägbar.

Backens skola ska ge praktiska kunskaper om svenskt samhällsliv. Det innebär att det mesta som görs i skolan ska kunna omsättas i praktiken. Det kan gälla allt från lagar och förordningar, moral, etik, blankettifyllnad, reklam och kostnadsberäkningar till vanligt svenskt samhällsliv med arbete, dagis och sjukvård. Backens skola ska visa respekt för och ha kunskaper om zigenisk kultur och sätt att leva. Detta innebär att man ofta jämför zigeniska och svenska traditioner, t ex vid firandet av olika ceremonier.

Försök görs också med att läsa zigeniska folksagor.⁶ Eleverna berättar sagor hemifrån och personalen försöker ge kunskaper om zigenisk historia. Personalen har viss utbildning i zigenisk kultur och traditioner. Skolan arbetar extra med vad vi kallar typiskt för de zigeniska elevernas problem. Det man möter i arbetet med eleverna är genomgående brister i tidsuppfattning, i abstrakt tänkande, kroppsuppfattning och geografiskt tänkande.

Bristen på tidsuppfattning syns i allt som har med tid att göra från att kunna klockan, beräkna tid, kunskapen om år, månader, dagar, årstider o s v. Bristerna på abstrakt tänkande hänger ihop med geografikunskaperna och kroppsuppfattningen. Zigeniska elever har ofta svårt att placera Sverige ”rätt i världen”, veta skillnaden på land och stad, och kunna geografiska begrepp såsom flod, klimat, råvaror och dylikt. Deras kroppsuppfattning är oftast animistisk, d v s att någon annan styr över deras kropp och blir det något fel på den måste piller tillföras. Ofta är de väldigt

⁶ Enligt zigenisk sed har de äldre fört vidare till barnen den zigeniska traditionen och mytologin, eftersom de har varit i avsaknad av skriftspråk. De äldre har också sett till att de kulturella koderna upprätthålls. Många av Backens elever har, om de inte saknar helt, endast lite kunskaper om både sin egen familjs historia och den zigeniska. Jag vill påstå att en av orsakerna bl a är att de blivit bofasta och att familjerna inte lever tillsammans länge. De yngre finner nya livsstilar och de äldre har inte kontroll över sina familjemedlemmar som tidigare.

hypokondriska, förmodligen av okunskap. Lektionerna i skolan är först och främst lektioner i svenska. På grund av stora språkliga brister tas alla tillfällen i akt att träna språket i både tal och läsning.

Samtliga elever har sin individuella studieplan. Studieplanens innehåll styrs inte av elevens ålder utan nivån på hans förkunskaper. Detta har inte varit något problem, ens elever emellan, att en jobbar med läsinläring och en annan läser tjocka böcker. När det bedöms lämpligt planeras praktik någon dag i veckan, men skolarbetet är alltid viktigast. Detta beror mycket på att vistelsetiden på Backen är ganska kort så det gäller att ta vara på tiden och läsa ifatt så mycket som möjligt, vilket eleverna accepterar. Eleverna har korta, konkreta och utvärderingsbara målsättningar för sitt arbete. Varje arbetsområde får ta 1–2 veckor, eleven ska tydligt veta vad som krävs och han ska mycket konkret se om han klarat målet genom skriftliga prov.

Eleven skall känna att han kan något och får chansen att utveckla sina bra sidor. Detta behöver inte nödvändigtvis innebära skolkunskaper, det kan gälla idrott eller annat som hör livet till. De har möjlighet att få betyg eller ett intyg från sina studier. Varje elev ska arbeta fram en egen fungerande studieteknik. Studietekniken kan innefatta att ställa upp matteuppgifterna på rad i häftet, jämföra två kartor, skriva överskrift till nytt stycke, men också att lära sig hur man lär och vad kunskap är. Sist men inte minst är målsättningen att det skall vara roligt att gå i skolan. Det kan låta banalt men eleverna har ofta mycket tråkiga erfarenheter från skolan. När de återvänder måste skolarbetet upplevas positivt. Detta innebär inte ”lek och flum” utan precis tvärtom! Eleven ska tycka det är roligt att lära och arbeta hårt.

Metoder

När en elev kommer första dagen till skolan, görs ett ytterst preliminärt test i ämnena svenska, matematik, engelska, geografi och allmänbildning. Testet är bara ett grovt hjälpmedel för att ta reda på om eleven befinner sig på låg-, mellan- eller högstadienivå i de olika ämnena. Testet får inte vara svårt och man börjar inte med att tala om vad eleven inte kan, utan det ska visa att eleven faktiskt kan något redan när han kommer. Skolarbetet kan innebära lågstadiematerial i ett ämne och högstadiematerial i ett annat. Syftet är att de fortsatta studierna ska ge eleven en kunskapsbas att stå säker på. För att befästa kunskaperna används varierande övningar på samma moment för att eleven ska få olika infallsvinklar på samma sak och kanske lära bättre med hjälp av en metod än en annan. Skolarbetet sker ofta med arbetshäften istället för läroböcker i SO, NO och svenska. Vissa ämnen kan vara impopulära hos eleven och en bok på 300 sidor i ett ämne kan vara ett hinder för studiemotivationen. Ett arbetshäfte har ett överblickbart slut och kan göras mer konkret och anpassas efter elevens kunskapsnivå. Även om skolan försöker lära ut arbetsdisciplin och effektivt arbete sker inte detta på bekostnad av den tid det tar att lära sig saker och ting. De zigenska eleverna saknar ofta viktiga moment i inlärandet på grund av tidigare dålig studiekontinuitet.

Dessa arbetsmoment nöts in innan grunden blir fast. Det läggs också tid på att först reda ut personliga problem innan skolarbetet börjar. Det är inte speciellt meningsfullt att försöka förklara hur man mäter vinklar för en elev som bara tänker på omprövning av LVU. Att reda ut dessa problem är inget som tar speciellt lång tid av skolarbetet. En annan metod vi använder för att öka kunnandet är studiebesök varje vecka. Studiebesöken anknyter till det de läst i böckerna och kan innefatta allt från besök hos polisen, husfabrik, bondgård och naturvandringar. Studiebesöken förbereds med frågor och följs upp dagen efter. Studiebesöken har två skilda syften, dels rena kunskapsdelen, dels träning i att möta främmande människor och situationer. De har oftast varit mycket uppskattade av eleverna.

Det sista och inte minst viktiga är den stora personaltätheten i skolan. Det är en förutsättning för lyckat resultat, när varje elev kräver så mycket individuell omsorg. Oftast arbetar varje vuxen med högst två elever.

I inledningsfasen av vistelsen försöker läraren att ha eleven själv åtminstone de första dagarna för att de skall knyta an till varandra och få en trygg start. Eleven ska inte behöva avslöja sin okunnighet för någon annan än läraren. Skolan är dock inte någon isolerad del av behandlingsarbetet utan tätt sammanvävd med det övriga arbetet. Skolan har en egen punkt på dagordningen vid Backens veckokonferens. Varje vecka förs diskussioner om elevens totala utveckling av all personal på avdelningen. Vid vårdplaneringen med socialtjänsten deltar alltid läraren för att skapa en helhetsbild av eleven. Skolans fördel i detta sammanhang är att de ser eleven varje dag i veckan, vilket inte alltid behandlingspersonalen gör på grund av schemalagd arbetstid.

Resultat

Vilka resultat har då uppnåtts med de zigenka pojkarna? Resultaten är inte alltid mätbara i siffror som kronor och ören eller poäng men anses lika värdefulla. De resultat som uppnåtts är följande: Eleverna har fått större kunskaper. Det händer ofta att de höjer betyget 1–2 steg. Mycket beror på att de är i skolan och inte kan komma undan studierna på samma sätt som i en stor klass. Erfarenheten visar också att eleverna tycker att det är roligt att gå i skolan. Det händer oftare att det är svårt att få eleven att stanna kvar på avdelningen då de är sjuka, de vill till skolan. De jobbar gärna över på rasterna och känner sig ofta väl till mods i skolan. De känner också stolthet över sin skola. ”Gamla” elever återkommer gärna till hur roligt det var i skolan på Backen. Eleverna får större självkänsla när de märker att de också ”förstår världen” och kan delta i resonemang ute i samhället och i skolan. Den ökade självkänslan är oerhört viktig för dessa elevers framtid, vilket framgår tydligt från följande episod:

En elev berättar för läraren efter en permission under vilken han hade träffat sin flickvän som studerade på gymnasium. De hade diskuterat skolan och det visade sig att båda läste grekernas gudavärld. Han kunde mer än hon och nämner glädjestrålände till läraren: ”Fan, du har gjort mig intelligent Anette!”

Ett annat resultat är att alla elever kan tänka sig att fortsätta gymnasiestudier efter grundskolan. Det får ses som ett stort framsteg. Därmed inte sagt att alla kommer att göra det, men tanken är väckt och förutsättningarna finns. Backens skola gör ett bra jobb men några under kan inte åstadkommas med så korta placeringstider.

Eleven måste få fortsatt skolstöd i hemkommunen, speciellt grundskoleeleverna. Eleven återvänder efter utskrivningen, full av inspiration att gå i skolan, han är van att få mycket hjälp i skolan, men bedöms att inte klara undervisning i större klasser. Många kontakter har tagits med skolan i deras hemkommun med förslag om stödåtgärder, exempelvis assistent eller skoldaghem under en övergångstid, men man får oftast svaret att det saknas resurser. Vår bedömning är att bristen på stöd i ett så viktigt skede kan medföra nya placeringar inom en snar framtid.

DISKUSSION

Den behandlingsmetod som här beskrivs är inte enbart inriktad till den zigeniska gruppen utan kan appliceras på alla ungdomar inom institutionsvärlden. Den växte fram och tillämpades speciellt för denna etniska grupp utifrån de erfarenheter som gjorts. Man kan konstatera att Långanässkolan och avdelningen Backen har en fullgod beredskap för behandlingsarbete med denna etniska grupp. Det är för tidigt att se resultaten av behandlingsarbetet. En del återfaller till kriminalitet delvis beroende på familjens syn på kriminalitet men delvis på grund av bristande resurser från skola och socialtjänst. Det vi däremot vet är att vi har skapat förutsättningar för positiva förändringar som kanske tillämpas först när den unge själv blir förälder. Det finns fortfarande inom myndigheter och bland politiker fördomar mot zigenare. Detta kan vara en av orsakerna till de avsaknade resurserna. En nivåanpassad skola kan för de flesta ungdomar vara den bästa grogrunden för att förebygga social utslagning och förhindra kriminalitet, vilket gäller speciellt för de zigeniska barnen.

Institutionerna kan göra ett fullgott arbete, men utfallet kan gå förlorat om det inte sker i samarbete med familj och socialtjänst. Sådant samarbete skulle med all sannolikhet förkorta placeringstiderna och ge bättre resultat. Om erfarenheterna av behandlingsarbete från institutionens sida ger positivt resultat kommer socialtjänsten inte att bedriva frivilliga stödåtgärder in absurdum av kostnadsskäl, utan vågar bryta ett destruktivt beteende hos den unge tidigare genom att använda den kunskap som finns inom institutionerna.

Behandlingsarbetet på Backen syftar till att vara integrerad med det sociala och formella nätverket. Man kan på goda grunder påstå att Långanässkolan bedriver pionjärarbete. SiS har beviljat anslag till ett projekt⁷ med syfte att finna former för att förbättra samarbetet mellan socialtjänsten, ungdomshemmen och den unge.

⁷ Initiativtagare till projektet är f d institutionschefen för Råby, Larry Mingert. Projektet leds av fil dr Claes Levin vid Socialhögskolan i Lund.

NAMN	Kön	nr.	Fd.år	Inskr.	Problem	Soc.tj.uppdrag	Utskr.	Vårdtid	Till						
M.Z.	Q	1	7503	901001	1>. 4. 5. 6.	Vistelseort,hemlig. risk för fritagning, vistas 1 mån.	901102	33 dag	Hemmet						
I.Z.	Q	2	7803	901001	1>. 4. 5. 6.	Vistelseort,hemlig. risk för fritagning, vistas 1 mån.	901102	33 dag	Hemmet						
M.Z.	Q	1	7503	910408	2	avvakten på familjehemsplacering	910823	137 dag	Familjehem						
I.Z.	Q	2	7803	901213	2,6	Utreda placeringsform	910630	200 dag	Familjehem						
P.Z.	M	3	7604	901001	1>. 4. 5. 6.	Vistelseort,hemlig. risk för fritagning, vistas 1 mån.	901102	33 dag	Hemmet						
A.Z.	Q	4	7705	901001	1>. 4. 5. 6.	Vistelseort,hemlig. risk för fritagning, vistas 1 mån.	901102	33 dag	Hemmet						
M.Z.	M	5	8106	901001	1<. 4. 5. 6.	Vistelseort,hemlig. risk för fritagning, vistas 1 mån.	901102	33 dag	Hemmet						
A.H.	M	6	7710	910917	2, 3, 5, 6, 7>	Bryta rymningsbeteendet/ krim. c:a 3 mån	950210	1233 dag	Annat § 12 hem						
D.N.	M	7	7601	911216	1>	Bryta acc. kriminalitet Enl. 3 mån-modellen	920330	105 dag	Hemmet						
R.D.	M	8	7701	911217	2, 5.	Bryta acc. kriminalitet Enl. 3 mån-modellen	920420	124 dag	Hemmet						
R.D.	M	8	7701	920917	2, 5.	Fortsatt vård, attitydförändring till brottslighet	930611	386 dag	Hemmet						
J.L.	M	9	7505	920310	2, 5, 7<	utredn. insikt om krimin.beteende-missbruk, 1,5 år	930630	478 dag	Hemmet						
I.K.	M	10	7702	920917	2, 5	Bryta acc. kriminalitet och öka studiemotivation	930205	142 dag	Hemmet						
D.K.	M	11	7802	930512	2, 5	Bryta acc. kriminalitet	930610	30 dag	Hemmet						
D.K.	M	12	7805	931103	2, 5	Bryta acc. kriminalitet	940104	63 dag	Hemmet						
D.N.	M	13	7511	940711	1<. 4, 5, 7>	En längre tids behandling-stödande och bearbetande	961118	862 dag	Hemmet						
A.B.	M	14	7809	931117	2, 3, 4, 5	utredning	940901	289 dag	Familjeh						
S.H.	M	15	7902	950518	2, 5, 7<	Behandl. i stället för fängelse	970109	459 dag	Hemmet						
J.N.	M	16	8007	950601	2, 4, 5, 7>	Utredning, bedömning, behandl. o.vård	970327	300 dag	Hemmet						
A.M.	M	17	8110	941202	2, 5.	Utredning, bedömn, bryta kriminellt beteende, skolgång	950725	235 dag	Hemmet						
A.M.	M	17	8110	951023	1>. 5.	Bryta krim.beteende, Fungerande skolgång	960727	278 dag	Hemmet						
A.P.	M	18	8305	951023	2, 5	Inrik.krimin.beteende, undervisning, insikt. empati	960726	277 dag	Hemmet						
A.P.	M	18	8305	960813	2, 5	forts. vård stoppa krim. beteende	970208	180 dag	Hemmet						
A.P.	M	18	8305	971017	5, 7>	Avgiftning,motivationsarb. stöd, 2mån.									
K.V.	M	19	7804	960226	2, 5, 7<	Bryta krim.missbr.och familjearbete	960530	94 dag	Fängelse						
K.V.	M	19	7804	960831	2, 5, 7<	Fortsatt behand.	961008	39 dag	Häktning						
Z.H.	M	20	8110	960229	2, 4, 5.	utredning	960610	103 dag	soc.tj. beg./avvikning						
S.B.	M	21	7810	960614	2, 5, 7<	först.id. utveckl.impulskontr. erh.nödv.skolg.	960831	79 dag	soc.tj. beg./avvikning						
S.B.	M	21	7810	960925	2, 5, 7<	forts.vård. Först.id. utveckl.impulskontr. erh.nödv.skolg.	961015	21 dag	soc.tj. beg./avvikning						
J.R.	M	22	8005	960628	2, 4, 5, 7<	Upphöra med missbruk och kriminalitet	970926	457 dag	Hemmet						
C.D.	M	23	8108	961004	1>. 4, 5, 7<	bearb.fokus.problem./nätverksarb. bearb.krim. soc. fund	971108	401 dag	Stödboende/kollekt.						
B.L.	Q	24	8003	961125	3	Skydd t.v.	961209	15 dag	Hemmet						
S.L.	M	25	8308	970113	1<. 4, 5.	avvakten på handl. för återfören. med mamma i USA	970206	25 dag	avviken till USA						
D.J.	M	26	8307	970321	1<. 4, 5, 7<	Bryta destr. beteende. skola, familjearbete									
I.I.	M	27	8309	971008	2, 3, 5, 7<	Utredning.									
T.S.	M	28	8105	971015	2, 5	Utredning/ Bedömning av fortsatta åtgärder									
Mamma, barnplac.															
M.L.	Q	29	6508	940209		Skydd mot make samt bedömning av mammarollen	940222	14 dag							
L.L.	M	30	8901	940209			940222	14 dag							
L.L.	Q	31	9007	940209			940222	14 dag							

Problemdefiniering

Typfall

- 1< Tillgrepp/stöld 10< brott
- 1> Tillgrepp/stöld 10 > brott
- 2 Grov kriminalitet, rån-misshandel narkotikabrott
- 3 Misshandlad av föräldrar
- 4 Övr. dåliga hemförhållanden (miljö)
- 5 Skolproblem/skolk/ m m
- 6 Rymningar från hemmet eller andra placeringar
- 7< Bruk narkotika/alkohol m m
- 7> Missbruk narkotika/alkohol m

Vårdtid dagar

